

NAZILLI'DE TARİH YENİDEN CANLANIYOR: MASTAURA SİKKELERİNİN REPLİKASI

Öğr. Gör. Hakkı BABALIK

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Karacasu Memnune İnci Meslek Yüksekokulu

GİRİŞ

İnsanoğlu, paranın icadından önce, ihtiyaçlarını basit takas yöntemleriyle gidermekteydi. Takas ve ticaretin tam olarak ne zaman ortaya çıktığı sorusu ise bugün hâlâ tartışma konusudur. Mevcut bilgilere göre, uzak mesafeden mal teminatının, en azından Üst Paleolitik dönemden beri var olduğu bilinmektedir. Üst Paleolitik dönemi takiben Epi-Paleolitik Çağ'da ise (G.Ö. 20 binyıl) yaşamsal devamlılığını sağlayabilmek için takasın önemini kavramıştır. Neolitik devrim ile birlikte insan, 2,5 milyon yıldan beri süregelen avcı-toplayıcı gelenekleri terk etmeye başlamış ve insanlık tarihinin belki de en önemli olayı olan besin üretimini gerçekleştirmiştir. Üretime dayalı bu yeni ekonomik model zamanla ticaret kavramının gelişimini de tetiklemiştir (Childe 2010).

İnsan artık yaşamı için gerekli olan maddelerin değiş-tokuşunu, yalnızca hayatta kalma amacıyla değil kâr elde etmek için yapmaya başlamıştır. Bu sebeple gerçekleştirilen takas sisteminde buğday, arpa veya hayvan değişimi yapmak yerine; daha değerli görülen maddelerin takası yapılmaya başlanmıştır. Özellikle Maden Çağlarını takiben ticarete temel değişim aracı olarak bakır, bronz, gümüş ve demir gibi metallerin kullanımı tercih edilmiştir (Besserat 1992).

Sikke darbindan önce, ticari faaliyetler amacıyla kullanılan tüm bu materyallere para denilmiştir. Söz konusu ticari faaliyetler, ayrıca çok önemli başka bir sistemin daha doğuşuna kaynaklık etmiştir; bugün bu satırlara göz gezdirilmesini sağlayan yazının icadına (Besserat 1992). Paranın sikkeye dönüşmesini görmek için ise uzunca bir süre beklenmesi gerekmiştir. İnsanoğlu, ancak MÖ birinci bin yılın başlarında ticari faaliyetlerde sikkeyi kullanmaya başlamıştır. . Bu açıdan para ve sikkenin ayrımına varmak önemlidir. Para ticari ilişkilerde kullanılan her türlü genel değişim maddesini ifade ederken, sikke belirli bir siyasal otoritenin gücünü temsil etmektedir. Sikkeler ağırlığı önceden ayarlanmış olan, üzerinde sikkeyi darp edip tedavüle çıkartan siyasal gücün çeşitli arma ve işaretlerini taşıyan ufak metal parçalardır. İlk sikkelerin kullanımına şahitlik eden topraklar ise Ön Asya ve Ortadoğu ülkeleri olmuştur (Tekin 1997).

MASTAURA ANTİK KENTİ

Mastaura antik kenti sikke basarak, para kullanımında dünyada öncü şehirlerden olmuştur. Bir Ön Asya uygarlık kenti olan Mastaura'nın, ekonomik ve kültürel zenginliği neticesinde sikke kullanımı önem arz etmiştir.

Anadolu tarih öncesi dönemden itibaren en önemli yerleşim ve göç merkezleri arasında yer almıştır. Ege Bölgesi'nde yer alan Aydın şehri sahip olduğu stratejik konumu ve varolan zengin tarımsal potansiyeli ile her dönemde önemini korumuştur. (Erdoğan-Babalık 2018: 65). Mastaura Antik Kenti Aydın İli, Nazilli İlçesi'nin 3 km. kuzeyinde Bozyurt ve Eycelli Mahalleri arasında uzanan dar bir vadi içinde yer almaktadır. Büyük Menderes Vadisi boyunca uzanan ve Ege kıyıları ile Anadolu içlerini bağlayan doğal güzergâh üzerinde yer alan kent, Antik dönemde, batıda, kıyı kentleri Miletos ve Ephesos'tan başlayıp, Tralleis ve Nysa üzerinden gelen, Hierapolis ile Laodikeia'dan devam ederek, doğuya doğru Anadolu'nun içlerine uzanan Caput Via yolunun önemli kentlerinden birisi olmuştur. Ayrıca kent kendi bölgesel coğrafyası içinde kavşak noktası sayılabilecek konumdadır. Kentin

2. Risâle fî işkâlâtî Şerhi'l-Mevâkîf (İ'tirâdât 'ale's-Seyyidi's-Şerîf fî Şer- hi'l-Mevâkîf veya Ecvibe 'an muğlakâtî's-seb'a)
3. Risâle fî bahsi'l-cihe (Risâle fî'l-işkâl veya Cevâb 'ani'l-işkâl fî bahsi'l-cihe)
4. Hâşiyetü's-suğrâ 'ale'l-mukaddimâtî'l-erba'a mine't-Telvîh (Hâşiyetü's-suğrâ 'alâ mebâhisi'l-hüsn ve'l-kubh fi't-Telvîh)
5. Hâşiyetü'l-kübrâ 'ale'l-mukaddimâtî'l-erba'a mine't-Telvîh (Hâşiyetü'l-kübrâ 'alâ mebâhisi'l-hüsn ve'l-kubh fi't-Telvîh)
6. Risâle 'âlâ evveli Şerhi'l-Vikâye fî kavlihî "sâle ilâ mâ yutahhar"
7. Tefsîr-i Sûre-i Yâsîn

KAYNAKLAR

- Ahmed Eflâkî, *Menâkîbü'l-Ârifîn*, (çev. Tahsin Yazıcı), İstanbul 1996.
- Ahmedî, *İskendernâme*, Hz. İsmail Ünver, Ankara 1983.
- Babinger, F. "Kastallânî". 1997. *The Encyclopedia of Islam (New Edition)*. Edt. C. E. Bosworth vd. 4/737, Brill, Leiden.
- Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*. Nşr. A. Fikri Yavuz - İsmail Özen. 3 Cilt: Meral Yayınevi, 1971.
- İbn Battûta Seyahatnâmesi*, , çev. A Sait Aykut, YKY, İstanbul 2018.
- Kara, M. 2005. *Türk Tasavvuf Tarihi Araştırmaları*, İstanbul.
- Kâtib Çelebi. *Keşîf z-zunûn 'an esâmî'l-kütübi ve'l-funûn*. nşr. M. Şerafettin Yaltkaya - Kilisli Rifat Bilge. 2 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâs.
- Katip Çelebî, *Süllemü'l-vusûl ilâ tabakâtî'l-fuhûl*. nşr. Mahmud Abdulkâhir el-Arnâvûtî. 6 Cilt. IRCICA İstanbul 2010.
- Şeker, M. 2013. "Aydinoğullarının Kültür Hayatı ve Türkçeciliği", *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih ve Kültür Sempozyumu-I: Aydinoğulları Tarihi* (2010), Ed. Mehmet Şeker, Mehmet Ersan, Cüneyt Kanat, TKK, Ankara.
- Taşköprizâde, Ahmed Efendi, *eş-Şekâ'iku'n-nu'mâniyye—fi 'ulemâi'd-devleti'l-Osmâniyye*, t: Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrut 1395/1975.